

Opvoeden in voorspoed en bij tegenslag

Door Bart Engbers

Verreweg het grootste deel van de opvoeding is ongecompliceerde nabootsing van de oudere. Communicatie hierover met familie, vrienden en collega's vindt in alle openheid plaats. Bewust opvoeden begint meestal waar het mis gaat, waar spanning ontstaat tussen kind en volwassene(n). Opvoeders zijn plotseling kwetsbaar. Onmacht uit zich in schaamte.

Een citaat van Theo Thijssen, schrijver van 'De Gelukkige Klas': *"Ik krijg een kleur, alleen al bij het denkbeeld, dat een collega eens dit stuk van mijn dagboek zou te lezen krijgen. Tegen elkaar houden wij EN BIJaltijd maar vol, dat alles vanzelf gaat, dat we onze klas om onze vinger kunnen winden"*.

Ik kan het niet laten om een dagboek uit de kast te trekken en te zien of mij ook het schaamrood op de kaken komt. In mijn dagboek van schooljaar 1982-1983, eerste bladzijde:

Dinsdag 5 oktober 1982

Nou deze uren hadden me bespaard kunnen blijven. Tijdens mentortijd heeft zich het volgende afgespeeld: Mark heeft Cyriel zo hard met een snoer geslagen dat over heel zijn rug een diep gegroefde striem zit. Ondertussen kreeg Mark (onbedoeld) een slag in haar gezicht. Hoe is dit mogelijk? Ik kan voor mezelf instaan dat ik het gebeuren ter plekke niet kon tegenhouden. Voor ik er notie van had, was het al gebeurd. Achteraf is de analyse eenvoudig. Cyriel is de leider en duldt geen ondermijning van zijn broze gezag. Mark heeft daar geen boodschap aan en dat heeft hij op deze wijze getoond. Mocht er binnen de groep al twijfel hebben bestaan over het leiderschap van Cyriel dan is die nu geheel verdwenen door zijn martelaarschap. Zelf twijfel ik aan mijn rol als leraar. Als kinderen al niet veilig zijn in de klas, als ze zoiets kan overkomen, ben ik dan wel de man die voor de klas mag staan?

Na bijna dertig jaar, breekt me weer het angstzweet uit. Plotseling herinner ik me weer hoe eenzaam ik me voelde na deze les. Ik had niet de indruk dat je er open en bloot in de school over kon praten. Je had als leraar je eigen winkeltje en de beste winkeltjes hadden de deur dicht en het aantal decibellen was beperkt tot 'geen last voor andere winkeltjes'. De schaamte voor ons pedagogisch gepruts achter de deur is van altijd, zoals ook falend ouderschap achter de voordeur blijft. Ook anno 2010.

Maar toch...

Langzamerhand is in het denken over pedagogisch handelen van ouders en leraren meer openheid gekomen. We durven ons meer te laten zien ook in ons tekortschieten, in onze kwetsbaarheid. Deze openheid is afgedwongen door het kind en zijn vele (media)mogelijkheden om de ouder en de school bij confrontatie te omzeilen. Alleen een "schaamteloze" openheid biedt garantie voor volwaardige menselijke ontwikkeling van kind en opvoeder. Opvoeden is niet alleen een brandweer bij crisis tussen kind en opvoeder. Opvoeden is permanente communicatie tussen kind en ouder. De opvoeder uit dat in authentieke belangstelling voor het kind, het kind ontdekt een empathische opvoeder. Opvoeden in voorspoed en bij tegenslag, alleen dan is opvoeden duurzaam.

Bart Engbers
bartengbers@live.nl
Oud-directeur Vadderijncollege